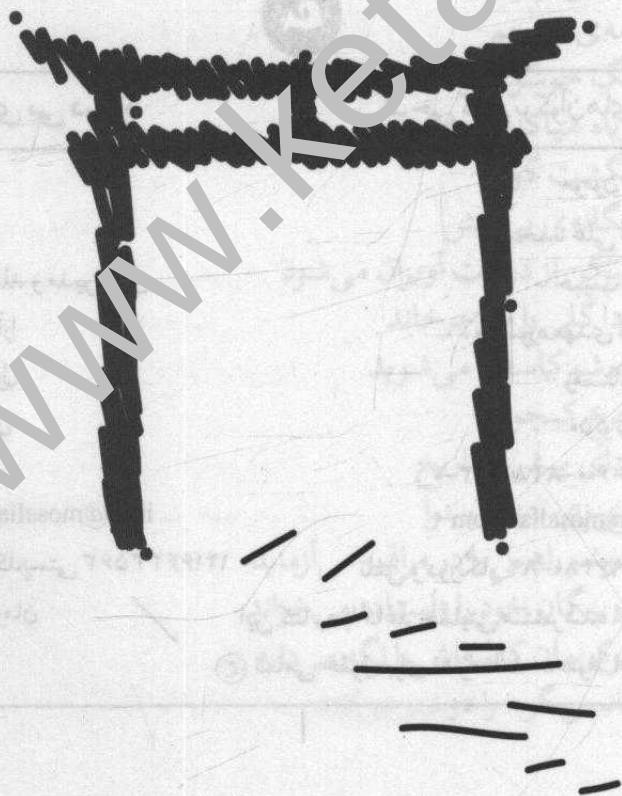

دروازه‌ی بی‌دروازه

شرحی کهن بر کوآن‌های ذن

اثر مومون اِکای

برگردان محمدعلی لبافی

هوئی کای، ۱۱۸۳ - ۱۲۶۰ م. Huikai	سرشناسه
دروازه‌ی بی دروازه / نوشته‌ی مومون اکای؛ برگردان محمدعلی لبافی.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: نشر مثلث، ۱۳۹۸.	مشخصات نشر
۸۰ ص، ۵/۱۴ × ۵/۲۱ س.م.	مشخصات ظاهری
۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۲-۱۳-۵	شابک
فیفا:	وضعیت فهرست نویسی
کوان -- متون قدیمی تا ۱۸۰۰ م.	موضوع
1800 Koan -- Early works to:	موضوع
رهبانیت بودایی	موضوع
Buddhist monasticism and religious orders:	موضوع
ذن:	موضوع
Zen Buddhism:	موضوع
بودا (مفهوم)	موضوع
Buddha (The concept):	موضوع
لبافی، محمدعلی، ۱۳۷۱-، مترجم	نام‌های دیگر
Labbafi, Mohammad Ali:	شناسه افزوده
BQ۹۲۸۹:	رده بندی - ک
۲۹۴/۳۴۴۳:	رده بندی دیویر
۵۵۲۷۱۴۰:	شماره کتابشناسی لی

دروازهی بی دروازه

شرحی کهن بر کوآن‌های ذن

اثر

مومون اکای

برگردان

محمد علی لبافی

طراح جلد و مدیر هنری

حبیب ایلون

صفحه‌آرا

مهر مهدی آبادی

چاپ اول

مستان ۹۸

شمارگان

۵۷ نسخه

شابک

۹۷۸-۶۰۰-۸۴۸۲-۱۳-۰

info@mosallas.com

info@mosallas.com

تهران، کدپستی ۱۴۱۶۶۳۳۵۶۳

تلفن و دورنگار ۸۸۹۹۶۴۸۰-۸۲

۲۲۰۰۰ تومان

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

© تمامی حقوق برای نشر مثلث محفوظ است.

فهرست

- ۹ یادداشتی بر برگان فارس
۱۳ مقدمه‌ی مترجم
۱۷ ۱. سگِ جوشو
۱۹ ۲. روباه هیاکوجو
۲۱ ۳. انگشتِ گوتی
۲۲ ۴. بیگانه‌ی بی‌ریش
۲۳ ۵. کیوگن از درخت آویزان می‌شود
۲۴ ۶. بودا گلی را می‌چرخاند
۲۶ ۷. جوشو کاسه را می‌شوید
۲۷ ۸. چرخ کیچو
۲۸ ۹. بودای پیش از تاریخ
۲۹ ۱۰. سی‌زی تنها و بینوا
۳۰ ۱۱. جوشورا هبی را در مراقبه می‌آزماید
۳۱ ۱۲. زویگان خود را «استاد» می‌خواند
۳۲ ۱۳. توکوسان کاسه‌اش را نگه می‌دارد
۳۳ ۱۴. نانسن گربه را دو نیم می‌کند

۳۴. ۱۵. سه ضربه برای توزان
۳۶. ۱۶. ناقوس ها و جامه ها
۳۷. ۱۷. وقتی معلم امپراتور سه بار صدا زد
۳۸. ۱۸. ترازوی توزان
۳۹. ۱۹. زندگی روزمره، خود، راه است
۴۰. ۲۰. مرد روشن بین
۴۱. ۲۱. کود خشک
۴۲. ۲۲. نشان وعظ کاشاپا
۴۳. ۲۳. بد و بد نیاندیش
۴۵. ۲۴. بی سخن، بی سکوت
۴۶. ۲۵. موعظ کردن از صندلی سوم
۴۷. ۲۶. دوراهب پرده بالا می برند
۴۸. ۲۷. نه ذهن است، نه بودا و نه چیز دیگر
۴۹. ۲۸. فوت کردن شمع
۵۱. ۲۹. نه باد، نه پرچم
۵۲. ۳۰. ذهن بوداست
۵۳. ۳۱. جوشو تحقیق می کند
۵۴. ۳۲. فیلسوفی از بودا پرسش می کند
۵۵. ۳۳. این ذهن بودا نیست
۵۶. ۳۴. دانش اندوزی راه ذن نیست
۵۷. ۳۵. دوروح
۵۸. ۳۶. ملاقات با استاد ذن در جاده
۵۹. ۳۷. بوفالویی از حصار عبور می کند
۶۰. ۳۸. درخت بلوطی در باغ
۶۱. ۳۹. به بیراهه رفتن اومون
۶۲. ۴۰. واژگون کردن ظرف آب
۶۳. ۴۱. بودی دارما ذهن را آرام می کند

- ۶۴ ۴۲. دختر از مراقبه بیرون می آید
- ۶۶ ۴۳. چوب دستی کوچک شوزان
- ۶۷ ۴۴. چوب دستی باشو
- ۶۸ ۴۵. او کیست؟
- ۶۹ ۴۶. بالا رفتن از فراز میله
- ۷۰ ۴۷. سه حصار توسوتسو
- ۷۱ ۴۸. تنها جاده‌ی کیمبو
- ۷۲ ۴۹. خوان افزوده‌ی آمبن
- ۷۵ جمله‌ی انطباق نام‌های ژاپنی و چینی

www.ketab.ir

یادداشتی بر برگردان فارسی

شاید بتوان گفت این برداشتی که از ذن در ذهن مخاطب ایجاد می‌شود تمرکز یا مراقبه است. نکته‌ی جالب اینکه این ساده‌ترین برداشت با عمیق‌ترین برداشات از این مکتب شباهت بسیاری دارد و می‌توان جوهره‌ی دریافت‌های بودیدارها (خالق ذن) را در معجزه‌ی همگرایی ذهن دانست. من ترجیح می‌دهم به جای واژه‌ی تمرکز از همگرایی ذهن استفاده کنم، چرا که فکر می‌کنم معنای وسیع‌تر را پوشش می‌دهد و همین‌طور با جهان و زندگی امروز سازگارتر است. شاید به همین علت باشد که از واژه‌ی ذن در ترکیبات گوناگون و عاریه‌ها گوناگون هم استفاده می‌شود، مثل هنرهای رزمی، موسیقی، خوشنویسی و... چرا که این مفهوم وسیع، و در عین حال کاربردی، کشفی عظیم از حرات ذهن انسان و بهینه‌سازی انواع رفتارها و کاربردهای ذهنی انسان است.

بودیدارما - که معتقد بود سکوت ذهن عامل روشن‌ضمیری انسان است و دریچه‌های آگاهی را به روی انسان باز می‌کند - به مدت نه سال خلوتگاهی در غاری ساخت و شبانه‌روز به دیوار آن خیره‌نگری کرد و از این روش برای سکوت ذهن یا همگرایی افکار بهره برد. تا اینکه پس از نه سال مداوم توانست سبک ذن را در بودیسم پایه‌گذاری کند. بودیسم پیش از این هم روش‌های تمرکزی داشت ولی این سبک از بودیسم، بدین علت که در چین و تحت تأثیر دائوئیسم و با مطالعات

و ممارست‌های بسیاری شکل گرفت، از غنای فلسفی و تکنیکی منحصربه‌فردی برخوردار است. ذن بعدها در ژاپن نیز بسط و گسترش بسیاری پیدا کرد و با فرهنگ ژاپن نیز آمیخته شد تا جایی که می‌توان حتی این دو سبک (یعنی ذن چینی و ذن ژاپنی) را در قالب دو سبک مجزا مطالعه کرد.

همین‌طور به نظر من ذن در ژاپن بسیار پیشرفته‌تر شد و ابعادی در آن پدید آمد که بسیار عمیق و منحصربه‌فرد بود. اساتید فرزانه‌ی ژاپنی تأثیری ماندگاری بر ذن داشتند و کوآن‌های ماندگاری از ایشان در تمامی چین و ژاپن و هایی طولانی از تاریخ اثرگذار بوده است.

اما همگامی ذهن را — که معجزه‌ی ذن است — می‌توان حتی با دانش پزشکی از مغز و علوم اعصاب، این‌گونه توضیح داد که همگرایی ذهن اساساً باعث افزایش بهره‌وری عملکرد مغز می‌شود و ذهن انسان را برای هر کاربردی به بهترین سطح خود نزدیک می‌کند. امروزه نیز از آن هم در مبحث فروش هرچیز، هم در موضوع امواج مغز و هم در بهره‌وری از مغز استفاده می‌شود.

توجه به این نکته ضروری است که این همگرایی نیاز به یک موضوع و سوژه به عنوان خوراک ذهنی دارد. برای مثال، در روش‌های ذن، معمولاً از ابزاری مانند خیره‌نگری به یک نقطه یا تمرکز تنفس برای همگرایی ذهن استفاده می‌کنند. اما یک اشتباه رایج در این است که خیلی از مخاطبان تصور می‌کنند موضوع ذن خالی کردن ذهن از تفکر و به هیچ چیزی فکر نکردن است. این سوء برداشت نوعی تمرکز منفعلانه ایجاد می‌کند و باعث درک اشتباهی از یک سبک تمرکزی می‌شود. در تمامی تکنیک‌های ذن، موضوعی برای تفکر و سوژه‌ای برای همگرایی ذهن وجود دارد.

تا جایی که یکی از معروف‌ترین بخش‌های ذن کوآن‌های آن است. کوآن‌ها جملات، سؤالات یا داستان‌های عمیقی هستند که اساتید ذن برای همگرایی ذهن شاگردان مطرح و فضاها‌ی فکری عمیقی

برایشان ایجاد می‌کردند، یا ذهن آنها را در حوزه‌های پراکنده به چالش می‌کشیدند. وجود این کوآن‌ها خود بیانگر فضای فکری، به جای سکوت و فکر نکردن، بود. این کوآن‌های عمیق در حقیقت فضاهای خالی ذهن شاگرد را به چالش می‌کشیدند و شاگرد تلاش می‌کرد با پرکردن این فضاهای خالی، سایر ابعاد ذهن و تفکر خود را به هم متصل کند و به نوعی یکپارچگی ذهن یا خردمندی برسد که به آن روش ضمیری می‌گفتند.

نکته دیگری دیگر راجع به توضیح حالت ذهنی در ذن اینکه اگر بخواهیم با واژگان روان‌شناسی امروزی درباره‌ی معنای سکوت ذهن در ذن صحبت کنیم، می‌توانیم آن را به حالتی از ذهن تشبیه کنیم که گفت‌وگوی درونی به حداقل خود می‌رسد و یا کاملاً متوقف می‌شود. این حالت، وقتی در وضعیت وشیاری اتفاق می‌افتد، وضعیتی بسیار قوی از پردازش‌های ذهن را به ما نشان می‌دهد. به معنای برخورد مستقیم و بداهه با جهان. روز به جای برخورد با کلیشه‌ها و فیلترهای ذهنی است.

به همین دلیل است که در داستان‌ها و کوآن‌های ذن آمده است که استاد وقتی تنفس می‌کند، فقط در حال تنفس است و وقتی موسیقی می‌نوازد، فقط در حال نواختن است.

این همگرایی ذهن قدرت بسیاری را در هنرهای رزمی ایجاد می‌کند که باعث تعمق هنرهای رزمی و علت به وجود آمدن ترکیبات بسیار رزن با هنرهای رزمی شده است.

حامد کاتوزی